

Творення людини - це найвища напруга всіх духовних сил: це і життєва мудрість, і майстерність, і мистецтво. (В.Сухомлинський)

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ В СИСТЕМУ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Якими діти народжуються, це невід кого не залежить, але щоб вони шляхом правильного виховання зробилися хорошими — це в нашій владі.

Основним завданням роботи психолога є забезпечення процесу соціалізації учнів з особливими освітніми потребами у навчальній діяльності, підготовка до самостійного життя в суспільстві, попередження і педагогічна корекція вад та відхилень розвитку особистості.

Діти мають різні психологічні особливості, інтереси та схильності, вони відрізняються рівнем розвитку, типом поведінки та стилем діяльності, але кожна дитина має право на прояв і повноцінний розвиток свого потенціалу.

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ В СИСТЕМУ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ:

пріоритет інтересів та потреб дітей та учнів;
рекомендаційний характер;
безперервність супроводу;
мультидисциплінарний.

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ:

- попередження виникнення проблем розвитку дитини;
- допомога (сприяння) дитині у вирішенні актуальних завдань розвитку, навчання, соціалізації:
- навчальні труднощі, проблеми з вибором освітнього і професійного маршруту, порушення емоційно-вольової сфери, проблеми взаємовідносин з однолітками, вчителями, батьками;
- психологічне забезпечення освітніх програм;
- розвиток психолого-педагогічної компетентності (психологічної культури) учнів, батьків, педагогів.

НАПРЯМКИ РОБОТИ ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА ЗАКЛАДУ:

Безпосередньо, психологічна робота з дітьми з ООП.

Ефективність психологічного супроводу навчання дітей з психофізичними вадами в умовах інклюзивного навчання забезпечується, передусім, комплексною диференціальною діагностикою та розробкою системи занять, які мають бути спрямовані на вивчення:

- адаптивних можливостей, соціального статусу дитини, взаємин у родині та шкільному колективі;
- співвідношення рівня розумового розвитку дитини і вікової норми;
- особливостей пізнавальної діяльності;
- емоційно-вольової та мотиваційно - потребової сфер;
- індивідуально-типологічних особливостей;

- рівня розвитку комунікативних здібностей;
- сильних і слабких сторін розвитку особистості.

Психологічна підтримка батьків. Основним елементом інклюзивного навчання є залучення батьків до навчально-виховного процесу, участі у розробці навчальних планів своїх дітей.

Саме тому завдання психологічного супроводу полягає у: - налагодженні партнерських стосунків з батьками та створенні психологічного комфорту для кожного члена сім'ї; - подоланні стереотипів у роботі з сім'ями, які мають дітей з обмеженими можливостями через врахування культурних традицій, інтересів сім'ї; - підвищенні психолого-педагогічної культури батьків; - поясненні батькам специфіки психічного розвитку дитини і тих обмежень, які накладаються на процес навчання й виховання; - розкритті конкретного змісту індивідуального підходу, якого потребує дитина та прийомів його реалізації;- психологічному консультуванні батьків, спрямованому на встановленні оптимальних взаємин у родині; Робота з учнівським колективом, в якому перебуває дитина з психофізичними вадами, повинна бути направлена на формування толерантного ставлення та позитивних установок щодо взаємодії з учнями, які мають психофізичні вади.

ЦІКАВІ ПОРАДИ, РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ БАТЬКІВ УЧНІВ, ЯКІ НАВЧАЮТЬСЯ ЗА ІНКЛЮЗИВНОЮ ФОРМОЮ

У роботі з дітьми з особливими потребами з метою корекції поведінки та особистісних проявів організовуються:

- Заняття з розвитку комунікативних навичок, ефективної соціальної взаємодії.
- Заняття з підвищення впевненості в собі.
- Заняття з зниження тривожності та подолання страхів.
- Заняття з розвитку навичок емоційної саморегуляції.
- Заняття з розвитку креативності.
- Заняття з розвитку асертивності.

ЩО ДАЄ ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ, ЯКІ ПЕРЕВАГИ?

Навчальний заклад, який впроваджує інклюзивну форму навчання, надає дитині з особливими потребами, по-перше, можливість здобути освіту відповідно до своїх індивідуальних здібностей; по-друге, вільно спілкуватися та займатися спільними справами зі своїми однолітками.

Школа з інклюзивною формою навчання - це заклад освіти, відкритий для всіх дітей, незалежно від їхніх фізичних, соціальних чи інших особливостей. Тому вона повинна мати безбар'єрне навчальне середовище, адаптовані навчальні програми та плани, розроблені та опрацьовані методи та форми навчання.

Особливістю такого навчального закладу повинно бути залучення батьків до співпраці з фахівцями для надання спеціальних послуг відповідно до різних освітніх потреб дітей

ПОРАДИ БАТЬКАМ

- Дізнайтеся більше про порушення інтелектуального розвитку. Чим більше ви знаєте, тим краще ви зможете допомогти собі та вашій дитині.
- Заохочуйте вашу дитину до самостійності. Наприклад, допомагайте вашій дитині опанувати навички самообслуговування та побутові вміння. Доручайте вашій дитині виконувати повсякденну роботу.
- Розвивайте здібності вашої дитини. Дізнайтеся, що вивчає ваша дитина у школі. Спробуйте знайти можливість для того, щоб ваша дитина застосовувала ці знання вдома.

- Поговоріть з іншими батьками, діти яких мають порушення інтелектуального розвитку. Батьки можуть надати вам корисні поради та емоційну підтримку.
- Зверніться до школи і розробіть навчальний план, щоб задовольнити потреби вашої дитини. Підтримуйте зв'язок з вчителями вашої дитини.

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ БАТЬКІВ ЩОДО РОБОТИ У КЛАСІ:

- Відчуйте атмосферу в класі - зверніть увагу на рівень шуму, на активність дітей, на взаємодію вчителя з учнями.
- Приєднайтеся до групової діяльності. Посидьте поруч з дітьми.
- Під час проведення занять давайте дітям певний час самим подумати над тією чи іншою проблемою і лише потім пропонуйте свою допомогу.
- Не соромтеся за потреби розпитувати членів педагогічного колективу.
- Не намагайтеся інтерпретувати дитячі роботи (малюнки, будівлі з кубиків, деревини тощо), даючи їм назви. Запитуйте малят, що вони зробили.
- Не говоріть про конкретних дітей з іншими дорослими, їхніми батьками чи членами сімей. Якщо у вас є запитання, коментарі або ви чимось стурбовані, зверніться до вчителя чи директора.
- Не обговорюйте поведінку дитини у її присутності.
- Розповідайте про свої ідеї та пропозиції членам педагогічного колективу, щоб вони могли використати їх у своїй роботі.
- Дотримуйтеся принципів керівництва класом і методів розв'язання проблем, визначених учителем.
- Працюйте з радістю тощо.
- Паралельно з цим і учителям надавалися відповідні рекомендації щодо активнішого залучення батьків.

ШАНОВНІ БАТЬКИ

Найважливіше для дітей - це увага їх батьків. Приділяйте більше часу для спілкування з дитиною. Вислуховуйте її розповіді про школу, запитайте уточнюючі запитання. І пам'ятайте: те, що здається вам не дуже важливим, для вашого сина чи доньки може виявитися найбільш хвилюючою подією за весь день!

Якщо дитина побачить ваш інтерес до її справ і турбот, вона обов'язково відчує вашу підтримку. Слухаючи її уважно, ви зможете зрозуміти, в чому малюкові потрібна ваша допомога, про що слід поговорити з учителем, що реально відбувається з дитиною після того, як ви прощаєтесь з нею біля дверей школи.

Зустрічайтеся з учителями, з класом знайомтеся, з навчальною ситуацією і шкільними правилами, будьте ближчими до школи разом з вашим першокласником. Ваше позитивне ставлення до школи і вчителів полегшить дитині період адаптації.

Помічайте все, навіть найменші досягнення вашої дитини, відзначаєте їх, стимулюючи її впевненість у собі, у своїх силах і можливостях.

Оцінюйте не дитину, а її вчинки і дії.

Не вимагайте занадто багато, особливо в перші місяці навчання.

Пам'ятайте, що школярем стала ваша дитина, а не ви. Підтримуйте самостійність дитини при виконанні домашніх завдань. Це не означає, що допомагати йому взагалі не потрібно, однак відразу позначте для себе межі вашої допомоги і поступово зменшуйте їх.

Будьте уважні до змін настрою дитини, намагайтеся зрозуміти, з чим вони пов'язані.

Розмовляючи про невдачі, помічайте, що вони тимчасові, підтримуйте активність дитини в у подоланні різних труднощів. Необхідно зауважити, що діти, які мають проблеми зі здоров'ям, швидше стомлюються, працездатність їх знижена, навчальне навантаження для них є занадто важким. Такі діти потребують особливого підходу та уваги дорослих.

Крім перерахованих вище рекомендацій, їм необхідно в більшій мірі знизити психологічне навантаження наступними діями:

- забезпечте перебування дитини у другій половині дня в домашніх умовах, а не в групі продовженого дня, з включенням до її режиму денного сну (або просто пасивного відпочинку);
- знаходьте час для щоденних прогулянок дитини на свіжому повітрі, а також потурбуйтеся про тривалий нічний сон (не менше 10-11 годин);

Не скупіться на позитивні почуття по відношенню до таких дітей, вони найбільш чутливі до любові, поваги, уваги та підтримки дорослих.

КОРИСНІ ПОРАДИ, ЩОБ СТАТИ ЩЕ КРАЩИМИ БАТЬКАМИ:

Батьківська любов допомагає дитині формувати впевненість у собі, викликає почуття власної гідності. Любов є найважливішою потребою усіх дітей і однією з основних передумов позитивної поведінки дитини.

Прислуховуйтеся будь ласка, до того, що говорить Ваша дитина. Цікавтеся тим, що вона робить і відчуває. Намагайтеся побачити світ очима Вашої дитини і зрозуміти її почуття. Хваліть її заохочуйте дитину.

Поважайте свою дитину так, як поважали б дорослого.

Дозвольте дитині брати участь у прийнятті рішень, особливо тих, що стосуються її. Прислухайтесь до думки дитини. Вибачайтесь, якщо вчинили неправильно по відношенню до дитини.

Плануйте розпорядок дня дитини. Діти почуватимуться більш безпечно, якщо дотримуватимуться розпорядку дня.

У кожній сім'ї є свої правила. Будьте послідовними у їх дотриманні, намагайтеся виявляти певну гнучкість щодо дотримання цих правил маленькими дітьми.

Всі взаємостосунки, в тому числі й ті, що будуються на любові й довірі, потребують певних обмежень. Батьки самі мають визначити ці обмеження для дітей. Пам'ятайте, що порушення дітьми будь-яких обмежень є для них природним процесом пізнання, і не варто це розцінювати як прояв неслухняності.

Сміх допомагає розрядити напружену ситуацію. Часом батьки бувають занадто серйозними-Це заважає їм сповна відчути радість батьківства. Вмійте побачити веселі моменти при кожній нагоді.

Не забувайте про власні потреби! Коли батьківство починає надто нагадувати важку працю, і ви відчуваєте, що Вам бракує терпіння, приділіть трохи часу лише собі. Робіть те, що приносить Вам задоволення. Якщо Ви розумієте, що втрачаєте контроль над собою і можете накричати на дитину, образити, принизити чи вдарити її, залиште дитину на кілька хвилин, порухайте до десяти і заспокойтеся.

1. Діти часто не розуміють, чому їх покарано.

Дослідження доводять, що вимоги дорослих часто видаються дітям незрозумілими. Пам'ятайте, коли дитина дістала ляпас, вона стає надто сердитою, знервованою та збудженою, тому не може зрозуміти, за що і чому її покарано.

2. Допомогайте дітям вести себе краще, даючи їм вибір.

Не сперечайтесь з дітьми про справи, які не мають великого значення. Дозволяйте їм зробити вибір: нехай вони самі вирішують, у що одягатися чи що їсти. Це попередить прояви образи та непокори з боку дитини. Вона не дорікатиме, що Ви її постійно контролюєте.

3. Діти мають право на позитивне ставлення до себе.

Уряд України зобов'язався дотримуватись принципів Конвенції Організації Об'єднаних Націй з прав дитини. В ній виголошено, що діти мають права, одним з яких є право на захист від будь-яких форм фізичного і психічного насильства та навмисного приниження.

4. Як можна допомогти дитині добре поводитись?

Більшість батьків замислюються, чи правильно вони себе поведуть з дитиною. Звичайно, немає ідеальних батьків. Усі вони мають труднощі й іноді не впевнені, чи добре виховують своїх дітей. Однією з проблем, що найбільше непокоїть батьків, є питання поведінки: що треба зробити аби діти поводитися добре?

5. Подавайте дітям приклад хорошої поведінки.

Діти вчаться, наслідуючи поведінку дорослих. Ваша поведінка - приклад для наслідування.

6. Змінюйте оточення, а не дитину.

Краще тримати цінні, крихкі та небезпечні предмети у недоступних для дітей місцях, аніж потім карати дітей за їхню природну цікавість.

7. Висловлюйте свої бажання позитивно.

Кажіть дітям, чого Ви від них очікуєте, замість того, чого НЕ бажаєте.

8. Висувайте реальні вимоги.

Запитуйте себе, чи відповідають Ваші вимоги віку дитини, ситуації, в якій вона опинилася. Ви маєте бути більш терпимими до маленьких та хворих дітей.

9. Обирайте виховання без побиття та крику.

На початку це може здаватися результативним, однак незабаром виявиться: щоразу Ви змушені бити все з більшою силою, щоб досягти бажаного результату. Крики є також шкідливими та можуть призвести до тривалих проблем емоційного характеру.

Покарання не допомагають дитині виробити навички самоконтролю і поваги до інших.